

Slavna plinovska družba,
 gospod Ivan Oblak, kapelan mestne župnije,
 „ Ivan Murnik, cesarski svetnik,
 „ Viktor Rohrman, trgovec,
 „ Albert Samassa, c. kr. dvorni zvonar,
 „ Fr. Ks. Souvan, veletržec,
 „ Viljem Treo, arhitekt,
 „ Gvidon Zeschko, glavni zastopnik „Gres-hama“.

Potem je več gospodov darovalo manjše zneske. Več učencev je dobivalo tudi hrano v ljudski in dijaški kuhinji in pri zasebnikih.

Ravnateljstvo v izvestju izreka vsem podpornikom najtoplejšo zahvalo.

Obrtnijske raznoterosti.

Stare barve ali lak spraviš s hišne oprave, oken, vrat in podobnih stvari, ako jih namažeš s kotranovim milom. Ko si stvari z milom namazal, počakaj jeden dan, potem se barva ali lak da rad odpraviti z gorko vodo. Tudi natronov lug se lahko rabi v ta namen. Če pa vse to ne pomaga, se pa priporoča 2 dela amonijaka in 1 del terpentinovnega olja. To se dobro zmeša in s tem namažejo dotične stvari. Čez nekoliko časa pa barvo lahko odrgneš s tuljami ali hodničnim predivom, ne da bi se kaj les poškodoval.

Kako se pere volneno blago? Vzemi 3 funte mila, 25 funtov vode in 2 funta salmijakovca in to dobro zmešaj. Nerabljeno volneno blago se v tem lepo opere, postane lepo belo in tudi zgubi žveplo, ako je bilo žveplano. Tako blago se rado na modro barva, sicer se pa žveplo dela pri takem barvanji ovire.

Čiščenje krtač. Krtače naj se ne snažijo z vodo, temveč s suhimi otrobi. Ako že moraš krtačo očistiti z vodo, vzemi mrzlo vodo, kajti gorka omeči ščetine. Krtača naj se nikdar ne poklada drugače, kakor na ščetine, da se nabere manj prahu. Posebno če si rabil krtačo za mokro čiščenje, jo položi na ščetine, ker sicer se spridi vsled vlažnosti krtačišče, naj si bode že leseno ali koščeno.

Čiščenje steklenih stvari. Okna bodo popolnoma čista, če se umivajo s koprivami, katere pomakamo v dežnico. Steklene posode, v katerih je bilo kako olje ali tolšča, najbolje umiješ z lugom iz bukovega pepela. Steklenice, v katerih je bilo vino, pivo ali kis najbolje pomiješ s premogovim pepelom. Steklenice za vodo in posode za zlate ribice, na katerih so se naredili robovi od apna, najbolje umiješ z razredčeno solno kislino ali pa z močnim jesihom.

Listje — živinska krma.

Z obširnimi preiskavami je Francoz A. Ch. Girard dokazal, da je drevesno listje dobra krma za živino. Kar se tiče redilnih snovij listje presega skoro vse krmske rastline, katere pridelujemo. Če pokladamo listje, to nikakor ne škoduje živini, tudi mleka krave nimajo zaradi tega dosti manj in ni slabše. Le prav mlado listje je živini nekoliko škodljivo, ali tega pa tudi zares ne kaže

dajati živini. Pomladi bi dobili le malo listja, in bi tudi drevje hitro ugonobili, ko bi je tedaj oplenili zelenja. Pomladi je namreč drevju najbolj potrebno listje za uspevanje. Z visocih dreves je seveda listje težko nabirati, zato so najboljši grmi, potem prisekan les in pa poganjki iz parobkov.

Listje, ki jeseni pada z drevja, ko je padla prva slana, pa ni za krmo. Dobro so se pa obnesli poskusi z listjem, katerega posušimo. Tako listje ni slabše od sena ali detelje.

Največ redilnih snovij ima akacijevo listje. To listje je živina rada in je bolje kakor sveža detelja. Akacija ima jako veliko listja in je vsakovrstna živina rada je. Zaradi tega se priporoča, da se suha mesta, obronki in neobdelana zemlja zasade z akacijami. S tem pridobimo mnogo krme za živino. Samo to je neprijetno, da je to drevo trnjevo in je torej težavno listje obirati.

Neka vrsta akacij pa nima trnja in bi torej bilo poskusiti, ko bi se pri nas obnesla.

Dobra krma je tudi listje vinske trte, ali dosedaj je le še malo kmetovalcev, ki bi po trgatvi spustili ovce v vinograde, da pojedjo listje, če tudi to trtam ne škoduje. Muntz misli, da se na hektarju vinograda da dobiti toliko listja, kakor bi na enakem prostoru jedenkrat trave nakosil. Na Francoskem bi perje vinskih trt, ko bi se lepo spravilo, toliko odleglo kakor 40 milijonov centov sena. Tudi pri nas bi bilo dobro, da se v letih, v katerih je malo krme, porabilo za krmo perje vinske trte.

Sicer v nekaterih krajih po Slovenskem že znajo ceniti redilnost drevesnega listja. Tako po nekod na Gorenjskem obsekujejo drevje in zbirajo zelene veje v butare, katere lepo posuše in jih po zimi pokladajo ovcam in kozam. Najboljši je jesenovje, slabši pa hrast, gaber ali javor. Tudi necepljene češnje so za to dobre, ali teh bode dandanes že malo. V nekaterih krajih pa sekajo brstove veje in jih osmučejo, ter listje kuhajo prašičem, ki je radi jedó.

Kmetijske raznoterosti.

Prevažanje krme. Trgovinsko ministerstvo je bilo pozvalo železniške uprave, da dovolijo ugodnejše tarife za prevažanje krme. Železnične uprave so temu ustregle in so se dotične olajšave že priobčile. C. kr. ravnateljstvo avstrijskih državnih železnic in južnoželezniške družbe je dovolilo postavko 10 kr. za vagon in kilometer, poslednje le na avstrijskih progah in dunajsko-pottendorfski železnici. Češka severna železnica, cesarja Ferdinanda železnica in avstroogersko državnoželezniška družba so pa dovolili postavko 13 kr. za voz in kilometer na glavni progi in 15 kr. na lokalnih železnicah. Na utjiško-topliški, bušteradski, češki zapadni, avstrij. severozapadni železnici in na sevevernonemških železnicah se računa postavka 13 kr. na čeških komercialnih železnicah in na železnici košičkaboguminski 15 kr. Kar se tiče predmetov, za katere se je dovolilo polajšanje, je omeniti, da se c. kr. avstrijske državne železnice dovolile ponižanje le za krmo, druge imenovane železnice pa tudi za steljo, gnojila pod D-15, blagne klasifikacije I. tarifnega dela, in za krmska semena. Tudi je

še omeniti, da so češke komercialne železnice bušteradska, češka zapadna in c. kr. državne železnice določile najnižjo tarifo 4 gld. in da je južna železnica dovolila postavko 0.1 kr. od 100 kilogramov in kilometra le za tako dolgo, da ni petdesetodstotni dopust od normalne tarife višji, potem se bode dovoljeval le petdesetodstotni popust. Tudi niso vse železnice za jednako dolgo znižale tarifov. Nekatere so jo znižale do konca t. m., druge do konca septembra, nekatere pa do konca oktobra. Da se pa dovoli to ponižanje, mora se prinesiti kumulativni naročni list, katerega mora izpolniti občina, v katero se krmo naroča in potrditi dotično okrajno glavarstvo. To ponižanje ima namreč namreč le namen pomoči, da morejo kraji, v katerih je pomanjkanje krme, dobiti jo iz krajev, v katerih ni takega pomanjkanja. Ponižanje se vrši potem povračila in se torej mora vznemu listu pridejati naročni list.

Poučni in zabavni del.

Potopisne črte.

Iz Ljubljane v Ljubljano.

Spisuje Jos. Levičnik.

(Dalje.)

Sledimo še dalje propadu Karlovca! —

Leta 1873. prenehala ali razdrta je bila vojaška Granica, ne vem dobro, ali vsi regimenti hkrati, ali le posamezni. Toliko mi je znano, da je slunjski regiment bil razdrt imenovanega leta; Karlovec je tedaj prenehal biti njegov glavni stan (Stabsort), kar mu je bilo pač na več strani v škodo. Kar je regimentu pripadalo eraričnih poslopij v Karlovcu, porabila so se v druge vojaške namene; kar pa jih je bilo po Granici, (in teh ni bilo malo), prepustila jih je uprava nekoliko občinam v last deloma zastonj, deloma pa proti zmerni odškodnini; nekaj pa jih je prodala tudi v privatne roke. Da ni stržila za to velikanskih svot, navedem v dokaz, da je bila historično znamenita graščina Cetin (nekdanja tvdnjava) prodana za nekako 1500 gld.

Kar zadeva odpravo Granice, naj navedem, ker sem ravno pri reči, še to, da so pogajanja za to trajala dolga leta. Zlasti veliko si je za to prizadeval neki dr. Ignacij Brlić († l. 1892.), ki je bil (kakor je pisal „Slovenec“ l. 1892. št. 87.) za časa njegovega življenja eden najbolj zaslužnih mož hrvaškega naroda in je deloval skoro od preroda hrvaškega političnega življenja neumorno, pa tudi neustrašeno za svoj rod. Še več pa se je za to trudil njegov brat Andr. Torkvat, ki je bil posebno leta 1848. kot eden najvernejših privržencev bana Jelačića. On bil je že leta 1861. odpeljal v tej zadevi veliko deputacijo krajišnikov pred samega cesarja na Dunaj. Dr. Ign. Brlić pa je bil (menda l. 1870.) z velikim domoljubom Matijo Ivičem peljal zopet iz enacega namena veliko deputacijo pred presvitlega cesarja v Reko, kjer se je vladar ravno takrat nahajal.

(Mislim, da se prav spominjam, da je za odpravo Granice govoril o nekej priliki toplo besedo tudi celo naš rajni dr. Lovro Toman.)

Da je z vpeljavo splošne vojaške dolžnosti v Avstriji postala Granica po eni strani res nekako odveč, bi človek mislil. Ne hoteli bi pa vendar dvakrat reči, da bi pri vsem tem višja vojaška uprava tega še z časom ne obžalovala. Avstrija ima pač res svoj stalni utrjevalni vojaški tabor v Bruku ob Litavi, a to je naprava le v malem. Vojaška granica pa se je vsa smela nazivati ogromni vtrjeni tabor, in koliko je ona dala za časa sile izvežbanega moštva, vemo oni, ki pomnimo leto 1848 in 1849. Eno pa se temu nasproti mora vendar le vzeti v poštev, namreč: Kulturnemu razvoju vojaška uprava Granice, (kakor sem že enkrat posredno omenil, da so vsa domača in gospodarstvena opravila morale zvrševati le ženske in otroci), nikakor ni ugajala, in to je bil gotovo tudi eden glavnih nagibov, da se je odpravila.

Leta 1874. je pa Karlovec prenehal biti še trdnjava, kar mu tudi nikakor ni bilo v materialno korist. Trdnjavski poveljnik mu je bil navadno kak general, ki je, kakor se samo po sebi ume, imel pod svojim poveljstvom več podrejenega častništva, in tudi moštva za utrdbe (Fortifikationsmannschaft). Posadka je bila primeroma zelo velika, ker je imela poleg slunjskega polkovega poveljništva še najmanj po en celi regiment pehote, zraven pa tu in v bližnji okolici po tri baterije topništva kot garnizijo. Baterije so baje še vedno tu in v okolici nastanjene; tudi pehote je še vedno precej, kar po moči zravna materialne zgube Karlovca. Nekoliko je odškodovano mesto tudi s tem, da se nahaja (menda od leta 1880.) tu tudi kadetska šola, ki ima za poveljnika majorja, 11 častnikov kot učitelje, kakih 20 mož za postrežbo in okoli 135 gojencev. Vendar pa pri vsem tem vlada po mestu nekaka otožna, dolgočasna praznота in tihota, po ulicah je videti o navadnih dneh le malo ljudij, kakor bi bila večina prebivalstva izmrla. Mnogo škoduje Karlovcu tudi to, ker je sosedni Ogulin postal sedež deželnega sodišča (Gerichtshof) in zraven še mnogih drugih oblastnij, (o čimur hočem nekoliko več govoriti, ko me moj pot pripelje mimo imenovanega kraja.) Svet se pa klanja še dandanes navadi, kakor jo je nekaj imel, in ta je: kjer se nastani več odličnega prebivalstva, tišče tudi še drugi za njim. In tako Ogulin narašča, ubogi Karlovec pa propada.

(Dalje sledi.)

Poučni in zabavni drobiž.

E. E. Barnard. O življenji E. E. Barnarda, kateri je zasledil peto Jupitrovo luno in katerega je vsled tega Vanderbiltovo vseučilišče v Nashvillu imenovalo častnim doktorjem, poročajo časopisi nekatere zanimive podrobnosti. Kot neučen deček je našel posla v fotografski galeriji. Po dnevu je bil pri delu, po noči je pa po navadi splezal na streho in z daljgledom opazoval nebo. Kmalu potem je bil dijak na Vanderbiltovem vseučilišču, kjer se je bavil z zvezdoznanstvom praktično in teoretično, kajti dovolili so mu zahajati na zvezdarno. Tukaj je zasledil več kometov in je vsled tega njegovo ime znano postalo. Poklicali so ga v Lickovo zvezdarno, kjer je izvršil mnogo jako važnih zvezdoznanskih preiskovanj in mej